

חק לישראל – פרשת וארא יום ג'

תורה – שמות פרק ו'

(יב) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה לְפָנַי יְהוָה לֵאמֹר הֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְאִיךָ יִשְׁמְעֵנִי פְרַעְהָ וְאֲנִי עֶרְל שְׁפָתַיִם: (יב) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה לְפָנַי יְהוָה לֵאמֹר הֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְאִיךָ יִשְׁמְעֵנִי פְרַעְהָ וְאֲנִי עֶרְל שְׁפָתַיִם: (יב) וּמִלִּיל מֹשֶׁה קָדַם יי לְמִימְרָה הָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא קָבִילוּ מִנִּי וְאֶבְרִין יִקְבַּל מִנִּי פְרַעְהָ וְאֲנִי יִקִּיר מִמֶּלֶךְ:

(יג) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וַיֵּצֵאוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פְּרַעְהָ מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: (יג) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וַיֵּצֵאוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פְּרַעְהָ מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: (יג) וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן וּפְקַדְנֵי לֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹת פְּרַעְהָ מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְאִפְקָא יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

(יד) אֱלֹהֵי רֵאשֵׁי בַיִת אֲבֹתָם בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל חֲנוּךְ וּפְלוּא חֲצֵרוֹן וְכַרְמֵי אֱלֹהֵי מִשְׁפַּחַת רְאוּבֵן: (יד) אֱלֹהֵי רֵאשֵׁי בַיִת אֲבֹתָם בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל חֲנוּךְ וּפְלוּא חֲצֵרוֹן וְכַרְמֵי אֱלֹהֵי מִשְׁפַּחַת רְאוּבֵן: (יד) אֱלֹהֵי רֵשֵׁי בַיִת אֲבֹתֵיהֶן בְּנֵי רְאוּבֵן בּוֹכְרָא וּפְלוּא חֲצֵרוֹן וְכַרְמֵי אֱלֹהֵי מִשְׁפַּחַת רְאוּבֵן:

(טו) וּבְנֵי שְׁמֵעוֹן יְמוּאֵל וְיִמִּין וְאַהֲדָ וְיִכִּין וְצַחַר וְשְׂאוּל בֶּן הַכְּנַעֲנִית אֱלֹהֵי מִשְׁפַּחַת שְׁמֵעוֹן: (טו) וּבְנֵי שְׁמֵעוֹן יְמוּאֵל וְיִמִּין וְאַהֲדָ וְיִכִּין וְצַחַר וְשְׂאוּל בֶּן הַכְּנַעֲנִית אֱלֹהֵי מִשְׁפַּחַת שְׁמֵעוֹן: (טו) וּבְנֵי שְׁמֵעוֹן יְמוּאֵל וְיִמִּין וְאַהֲדָ וְיִכִּין וְצַחַר וְשְׂאוּל בֶּן הַכְּנַעֲנִית אֱלֹהֵי מִשְׁפַּחַת שְׁמֵעוֹן:

(טז) וְאֱלֹהֵי שְׁמוֹת בְּנֵי לֵוִי לְתַלְדֹתָם גְּרִשׁוֹן וְקַהַת וּמֵרָרִי וּשְׁנֵי חַיִּי לֵוִי שִׁבְעַ וְשִׁלְשִׁים וּמֵאֵת שְׁנָה: (טז) וְאֱלֹהֵי שְׁמוֹת בְּנֵי לֵוִי לְתַלְדֹתָם גְּרִשׁוֹן וְקַהַת וּמֵרָרִי וּשְׁנֵי חַיִּי לֵוִי שִׁבְעַ וְשִׁלְשִׁים וּמֵאֵת שְׁנָה: (טז) וְאֱלֹהֵי שְׁמוֹת בְּנֵי לֵוִי לְתַלְדֹתֵיהֶן גְּרִשׁוֹן וְקַהַת וּמֵרָרִי וּשְׁנֵי חַיִּי לֵוִי מֵאֵת וּתְלָתֵין וְשִׁבְעַ שְׁנֵי:

רש"י

– כֹּס עֲלוֹי לַחֲלוֹק לֹ כְּזוֹד זְכֵרִיהֶם זֶה מִדְּרָשׁ. וּפְשׁוּטוֹ כֹּס עַל דְּבַר יִשְׂרָאֵל וְעַל שְׁלִיחוּתוֹ אֶל פְּרַעְהָ. וְדַבַּר הַזֶּה מִפּוֹרֵשׁ זְכֵרִיהֶם שֶׁנִּיחָה סִדְרָה הַיַּחֲסָם אֶלֶף מִתּוֹךְ שֶׁהַזְכִּיר מִשָּׁה וְאַהֲרֹן הַפְּסִיקָה הַעֲנִין זְכֵרִיהֶם רֵאשֵׁי בַיִת אֲבֹתָם לְלַמְדֵנוּ הַיַּאֲךָ נוֹלְדוּ מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וְזַמִּי נַחֲיָחוּסוֹ:

(יז) אֱלֹהֵי רֵאשֵׁי בַיִת אֲבֹתָם – מִתּוֹךְ שֶׁהוֹצִיקָה לַיַּחֲסָם שְׁבַע שָׁל לֹי עַד מִשָּׁה וְאַהֲרֹן זְכֵרִיהֶם שְׁבַע מִשָּׁה וְאַהֲרֹן הַתְּחִיל לַיַּחֲסָם דְּרָךְ תּוֹלְדוּתָם מִרְאוּבֵן. (וּזְכֵרִיהֶם גְּדוּלָה רֵאשֵׁי לְפִי שְׁקִנְטֵרָם יַעֲקֹב אֲזִינוּ לְשַׁלְשָׁה שְׁבַע הַלְלוּ זְכֵרִיהֶם מוֹתוֹ חוֹזֵר הַכְּתוּב וַיַּחֲסָם כֹּאֵן לְבַדָּם לֹמַר שֶׁשְׁבַע הַסִּימָן:

(טז) וּשְׁנֵי חַיִּי לֵוִי וְגו' – לְמַה נִּמְנוּ שְׁנֵי חַיִּי לֵוִי לֹי לְהוֹדִיעַ כְּמַה יְמֵי הַשְּׁעֵבּוֹד שְׁכ"ז שֶׁאֶחָד מִן

(יב) וְאִיךָ יִשְׁמְעֵנִי פְרַעְהָ – זֶה אֶחָד מֵעֲשָׂרָה ק"ו שְׁבַע (ב"ר פ' ל"ב): עֶרְל שְׁפָתַיִם – אֶחָד מֵעֲשָׂרָה שְׁפָתַיִם. וְכֵן כֹּל לְשׁוֹן עֲרֵלָה אֲנִי אֹמֵר שֶׁהוּא אֶחָד מֵעֲשָׂרָה (ש"ס ו) עֲרֵלָה אֲזַנָּה אֶחָד מֵעֲשָׂרָה (ש"ס ט) עֲרֵלָה לֵב אֶחָד מֵעֲשָׂרָה (חֲזַקוּקָה ז) שְׁתֵּה גַם אֶתָּה וְהַעֲרַל וְהַאֲטַם מִשְׁכָּרוֹת כּוֹס הַקְּלָלָה. עֲרֵלָתָה זְכֵרִיהֶם אֶחָד מֵעֲשָׂרָה (וַיִּקְרָא יט) וְעֲרֵלָתָם עֲרֵלָתוֹ עָשׂוּ לֹי אֶחָד מֵעֲשָׂרָה וְכִיִּסּוּ אֶיִסּוֹר שֶׁיִּבְדִּיל זְכֵרִיהֶם אֶחָד מֵעֲשָׂרָה. (ש"ס) שְׁלֹשׁ שְׁנֵי יֵהִי לְכַס עֲרֵלָה מֵעֲשָׂרָה וּמוֹבְדָל מִלְּחַלְכָּלוֹ:

(יג) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן – לְפִי שֶׁאֶחָד מִשָּׁה וְאֲנִי עֶרְל שְׁפָתַיִם לִירֵךְ לֹי הַקְּב"ה אֶת אַהֲרֹן לְהוֹדִיעַ לֹי לְפַה וְלִמְלִיץ: וַיֹּאמֶר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – (ש"ר) כֹּה עֲלִיהֶם לְהַנְהִיגָם זְכֵרִיהֶם וְלִסְבּוֹל אֶתָּם: וְאֶל פְּרַעְהָ מֶלֶךְ מִצְרַיִם

חק לישראל – פרשת וארא יום ג'

השצטים קיים לא היה שצצוד שנאמר (שמות א) וימת יוסף וכל אחיו ואח"כ ויקס מלך חקש ולוי האריך ימים על כולם:

נביא – יחזקאל פרק כט' ט'-יג'

(ט) וְהִיְתָה אֶרֶץ מִצְרַיִם לְשִׁמְמָה וְחֲרָבָה וַיֵּדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה יַעַן אָמַר יְאֹר לִי וַאֲנִי עָשִׂיתִי: (ט) ותהי ארעא דמצרים לאישתממו וחורבא וידעון ארי אנא יי חלף דאמר מלכותא דילי ואנא כבשית:

(י) לָכֵן הִנְנִי אֵלֶיךָ וְאֵל יֵאָרֶיךָ וְנָתַתִּי אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם לְחֲרָבוֹת חָרָב שְׁמָמָה מְמַגְדֵּל סוּגָה וְעַד גְּבוּל פּוֹשֵׁ: (י) בכנ הא אנא שלח רוגזי עלך ועל מלכותך ואתן ית ארעא דמצרים לחורב צדו ושממו ממגדל סוגה ועד תחום כוש:

(יא) לֹא תַעֲבֹר בָּהּ רֶגֶל אָדָם וְרֶגֶל בְּהֵמָה לֹא תַעֲבֹר בָּהּ וְלֹא תִשָּׁב אַרְבָּעִים שָׁנָה: (יא) לא תעבר בה רגלא די אנשא ורגלא די בעירא לא תעבר בה ולא תתיב ארבעין שנין:

(יב) וְנָתַתִּי אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת נְשִׁמוֹת וְעַרְיָה בְּתוֹךְ עָרִים מְחֻרְבוֹת תַּהְיֶינָה שְׁמָמָה אַרְבָּעִים שָׁנָה וְהִפְעַתִּי אֶת מִצְרַיִם בְּגוֹיִם וְזָרִיתִים בְּאֲרָצוֹת: (יב) ואתן ית ארעא דמצרים לצדו בגו מדינן צדין וקרוואה בגו קרוין דהואה חרבן יהוין לצדו ארבעין שנין ואגלי ית מצראי לביני עממיא ואבדרנין במדינתא:

(יג) כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה מִקֶּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה אֶקְבֹּץ אֶת מִצְרַיִם מִן הָעַמִּים אֲשֶׁר נִפְצְוּ שָׁמָּה: (יג) ארי כדנן אמר יי אלהים מסוף ארבעין שנין אכניש ית מצראי מביני עממיא דאתברדו לתמן:

רש"י

(יא) ולא תשב ארבעים שנה – ארבעים ושנים שני רעבון נגזרו בחלום פרעה כנגד שלשה פעמים שנכתב החלום שצב פרות ושצב שצלים רעות (צראשית מא) ראה וספרו ליוסף הרי שני פעמים ויוסף אמר לו שצב הפרות הרקות והרעות וז' השצלים הרקות (צראשית מא) הרי ארבעים ושנים לרעב ולא

היה להם אלא שנים שנאמר כי זה שנת' הרעב (צראשית מ"ה) ומשירל יעקב למלכים פסק הרעב שהרי שצנה השלישית זרעו שנאמר ותן זרע ונחיה וגו' (צראשית מז) והארבעים נפרעו להם עכשיו. תשצ ארבעים שנה – תשצ שר"א חשיגיא"ה צלע":

כתובים – משלי יג' ב'-ד'

(ב) מִפְרֵי פִי אִישׁ יֵאָכֵל טוֹב וַיִּנְפֹּשׁ בַּגְּדִים חָמָס: (ב) גברא מן פרי פומי נסבע טבתא ונפשהון דבוזוי תתחטף:

(ג) נֶצֶר פִּיּו שְׁמֵר נִפְשׁוֹ נִפְשׁוֹ פִּשְׁק שְׁפָתָיו מִחֲתָה לֹ: (ג) דנטר פומיה מזודהר בנפשיה ופתיח שפותיה סינו שציא אית ליה:

חק לישראל – פרשת וארא יום ג'

- (ד) **מִתְאַוָּה וְאִין נִפְשׁוֹ עֵצֶל וְנִפְשׁ חֲרָצִים תִּדְרָשׁוּן:** (ה) מתרגגא נפשיה דעטלא מדעם ולא מייתי לה ונפשהון דתקיפי תרהון:
 (ה) **דְּבַר שֶׁקֶר יִשְׁנָא צְדִיק וְרָשָׁע יִבְאִישׁ וַיִּחְפְּרִי:** (ו) מלתא דשקרא סני צדיקא ורשיעא נבהת ונחפר:
 (ו) **צְדִיקָה תַּעֲזַר תָּם דְּרָךְ וְרָשָׁעָה תִּסְלַף חֲטָאתָ:** (ז) צדקתא תנטור לאלין דתמימין בארחתהון ורשיעא מטלטל בחטוהי:

רש"י

- (ב) מפרי פי איש יאכל טוב – משכר תורתו יאכל טוב צעה"ז והקרן קיימת לעוה"ב. ונפש בוגדים חמס – וחפץ בוגדים חמס כמו אם יש את נפשכם (בראשית כג) אל תתנני בנפש כרי (תהלי' כז):
 (ג) נולד פיו שומר נפשו פושק שפתיו – פותח שפתיו לדבר תמיד כל רוחו מן ותפסקי את רגליך (ויחזקאל טז) לשון רחב:
 (ד) מתאוה ואין נפשו עלל – מתאוה נפשו לכל טוב ואין. ונפש חרוצים תדשן – ישרים האוכלים יגיע כפיה זהו משמעו לפי פשוטו,
 ולפי משלו לעתיד יראה בכבוד ת"ח ויתאוה ולא ישיג לו:
 (ה) דבר שקר ישנא לדיק – הכליק שונא דבר שקר אבל הרשע מקבלו. יבאיש ויחפיר – את הצריות בכך:
 (ו) ורשעה תסלף חטאת – כמו חוטא ועל שהוא רשע גמור קוראהו חטאת ומשמעותה את החוטא תסלף רשעתו תלקל אותו ותשפילהו, כל סלוף קלוקל וכשלוך הוא כמו אולת אדם תסלף דרכו (משלי יט) ותצוא עליו רעה:
 (ז) משכר תורתו – משכר תורתו יאכל טוב צעה"ז והקרן קיימת לעוה"ב. ונפש בוגדים חמס – וחפץ בוגדים חמס כמו אם יש את נפשכם (בראשית כג) אל תתנני בנפש כרי (תהלי' כז):
 (ג) נולד פיו שומר נפשו פושק שפתיו – פותח שפתיו לדבר תמיד כל רוחו מן ותפסקי את רגליך (ויחזקאל טז) לשון רחב:
 (ד) מתאוה ואין נפשו עלל – מתאוה נפשו לכל טוב ואין. ונפש חרוצים תדשן – ישרים האוכלים יגיע כפיה זהו משמעו לפי פשוטו,

משנה – יבמות פרק יד'

(א) **חֲרָשׁ שֶׁנִּשְׂא פְּקַחַת, וּפְקַח שֶׁנִּשְׂא חֲרָשֶׁת, אִם רָצָה יוֹצִיא, וְאִם רָצָה יִקְיִם. בְּשֵׁם שֶׁהוּא כּוֹנֵס בְּרַמְיָהּ, כֵּן הוּא מוֹצִיא בְּרַמְיָהּ. פְּקַח שֶׁנִּשְׂא פְּקַחַת, וְנִתְחַרְשָׁה, (אם רָצָה יוֹצִיא, וְאִם) רָצָה יִקְיִם. נִשְׂתַּטִּית, לֹא יוֹצִיא. נִתְחַרְשָׁה הוּא אוֹ נִשְׂתַּטֶּה, אֵינוֹ מוֹצִיא עוֹלָמִית. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, מִפְּנֵי מָה הָאִשָּׁה שֶׁנִּתְחַרְשָׁה יוֹצֵאת, וְהָאִישׁ שֶׁנִּתְחַרְשָׁה אֵינוֹ מוֹצִיא. אָמְרוּ לוֹ, אֵינוֹ דוֹמֵה הָאִישׁ הַמְּגַרֵּשׁ לָאִשָּׁה הַמְּתַגַּרֵּשֶׁת, שֶׁהָאִשָּׁה יוֹצֵאת לְרֵצוֹנָה וְשֶׁלֹּא לְרֵצוֹנָה, וְהָאִישׁ אֵינוֹ מוֹצִיא אֶלָּא לְרֵצוֹנוֹ:**

רע"ב – (א) חרש. כסס שכונס ברמיזה –
 כלומר כקדושין כך גרושין. וכן פקח בחרשת ברמיזה כנס שרמוז לה עד שנתרלית לו וברמיזה יוליא אם רצה להוציא: ונתחכשה –
 רע"פ שקדושין גמורים היו שפקחת היתה באותו זמן: אם רצה להוציא יוליא – ללא בעינן דעת האשה: נשתטית ללא יוליא –

ואע"פ שיודעת לשמור גיטה ומתגרשת מן התורה, תקנו חכמים שלא יגרשנה כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר: נתחכשה הוא – לאחר קדושין, הואיל והיו קדושיו קדושין גמורים לא יוליא עולמית, שאין גרושין שאינן גמורים מפקיעין קדושין גמורים:

חק לישראל – פרשת וארא יום ג'

(ב) העיד רפי יוחנן בן גדידה על החרשת שהשיאה אביה, שהיא יוצאה בגט. אמרו לו, אף זו פיוצא בה:

רע"ב - (ב) שהיאה אביה - בקטנותה וקיבל קדושה והיו קדושין גמורים, אע"פ שהיא חרשה, שעל דעת אביה נתקדשה ולא

(ג) שני אחים חרשים, נשואים לשתי אחיות חרשות, או לשתי אחיות פקחות, או לשתי אחיות, אחת חרשת ואחת פקחת, או שתי אחיות חרשות נשואות לשני אחים פקחים, או לשני אחין חרשין או לשני אחין, אחד חרש ואחד פקח, הרי אלו פטורות מן החליצה ומן היבום. ואם היו נכריות, יכנסו, ואם רצו להוציא יוציא:

רע"ב - (ג) הרי אלו פטורות - להוציא וסנייה חרשים או שניהן חרשות, כקדושי ז' כך קדושי ז', ולאו קדושין לאשתו אע"פ שאין גמורים ומפקעי זיקת יבמתו שהרי אינה זיקה גמורה: יכנסו - שאין חליצה (ד)

שני אחים, אחד חרש ואחד פקח, נשואים לשתי אחיות פקחות, מת חרש, בעל הפקחת, מה יעשה פקח בעל הפקחת, תצא משום אחות אשה. מת פקח בעל הפקחת, מה יעשה חרש בעל פקחת, מוציא אשתו בגט, ואשת אחיו אסורה לעולם. שני אחים פקחים נשואים לשתי אחיות, אחת חרשת ואחת פקחת, מת פקח בעל חרשת, מה יעשה פקח בעל חרשת, תצא משום אחות אשה. מת פקח בעל פקחת, מה יעשה פקח בעל חרשת, מוציא אשתו בגט, ואת אשת אחיו בחליצה. שני אחים, אחד חרש ואחד פקח, נשואים לשתי אחיות, אחת חרשת ואחת פקחת, מת חרש בעל חרשת, מה יעשה פקח בעל פקחת, תצא משום אחות אשה. מת פקח בעל פקחת, מה יעשה חרש בעל חרשת, מוציא אשתו בגט, ואשת אחיו אסורה לעולם. שני אחים, אחד חרש ואחד פקח, נשואים לשתי נכריות פקחות, מת חרש בעל פקחת, מה יעשה פקח בעל פקחת, או חולץ או מיבם. מת פקח בעל פקחת, מה יעשה חרש בעל פקחת, בונס, ואינו מוציא לעולם. שני אחים פקחים נשואים לשתי נכריות, אחת פקחת ואחת חרשת, מת פקח בעל חרשת, מה יעשה פקח בעל פקחת, בונס. ואם רצה להוציא, יוציא. מת פקח בעל חרשת, מה יעשה פקח בעל חרשת, או חולץ או מיבם. שני אחים, אחד חרש ואחד פקח, נשואים לשתי נכריות, אחת חרשת ואחת פקחת, מת חרש בעל חרשת, מה יעשה פקח בעל פקחת, בונס. ואם רצה להוציא, יוציא. מת פקח בעל פקחת, מה יעשה חרש בעל חרשת, בונס, ואינו מוציא לעולם:

חק לישראל – פרשת וארא יום ג'

לעולם – דחשך לא חליץ. ולכנוס אי אפשר
משום אחות אשה: כונס ואינו מוילא לעולם
– ללא אחי גט לידיה ומפקע זיקת יבומי
אחיו הראשון:

רע"ב – (ד) מוילא את אשתו בגט – לזיקת
אחותה הבח מכה קדושין גמורים אוסרתה
עליו, ואין כח בקדושין לידיה לדחות היבמה
משום אחות אשתו: ואשת אחיו אסורה

גמרא – יבמות דף ק"ט ע"א ע"ב

גופא תני בר קפרא לעולם ידבק אדם בשלשה דברים בחליצה כאבא שאול
דתניא אבא שאול אומר הכונס את יבמתו לשם נוי לשם אישות לשם דבר
אחר כאילו פוגע בערוה וקרוב בעיני להיות הולד ממזר בהבאת שלום
דכתיב בקש שלום ורדפהו ואמר רבי אבהו אתיא רדיפה רדיפה כתיב הכא
בקש שלום ורדפהו וכתיב התם רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד
בהפרת נדרים כרבי נתן דתניא רבי נתן אומר הנודר כאילו בנה במה
והמקיימו כאילו הקריב עליה קרבן ויתרחק משלשה דברים מן המיאונין
דלמא גדלה ומיחרטא בה מן הפקדונות בבר מתא דבייתה כי בייתה דמי
מן הערבון בערבי שלציון דא"ר יצחק מאי דכתיב רע ירוע כי ערב זר רעה
אחר רעה תבא למקבלי גרים ולערבי שלציון ולתוקע עצמו לדבר הלכה
מקבלי גרים כר' חלבו דאמר ר' חלבו קשים גרים לישראל כספחת בעור
ערבי שלציון דעבדי שלוף דוץ תוקע עצמו לדבר הלכה דתניא רבי יוסי
אומר כל האומר אין לו תורה אין לו תורה פשיטא אלא כל האומר אין לו
אלא תורה אין לו אלא תורה הא נמי פשיטא אלא דאפילו תורה אין לו
מאי טעמא אמר רב פפא אמר קרא ולמדתם ועשיתם כל שישנו בעשיה
ישנו בלמידה כל שאינו בעשיה אינו בלמידה ואיבעית אימא לעולם
כדאמריתו מעיקרא כל האומר אין לו אלא תורה אין לו אלא תורה לא
צריכא דקא מגמר לאחרני ואולי ועבדי מהו דתימא אית ליה אגרא
לדידיה קא משמע לן ואיבעית אימא תוקע עצמו לדבר הלכה בדיינא
דאתי דינא לקמיה וגמר הלכה ומדמי מילתא למילתא ואית ליה רבה ולא
אזיל משאיל דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן לעולם יראה דיין
עצמו כאילו חרב מונחת לו בין יריכותיו וגיהנם פתוחה לו מתחתיו
שנאמר הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל וגו'
מפחד בלילות מפחד של גיהנם שדומה ללילה:

חק לישראל – פרשת וארא יום ג'

רש"י על הגמרא

ולתוקע עצמו – סיפא דקרא וסוגא תוקעים
 בוטח וכולה מפרש לה: תוקע עצמו לדבר
 הלכה – שאומר הריני שונה ואיני מקיים
 ואקבל שכר למוד: קשים גרים – שאין
 בקיאים בדקדוקי מצוות ולמדוין ישראל
 ממעשיהו: כספחה – ליפגא דקרא נקט ונלוה
 הגר עליהם ונספחו על בית יעקב (ישעיהו
 יד): אין לו תורה – אינו עוסק בתורה: אין
 לו תורה – אין מקבל שכר למוד: אלא תורה
 – ואין מקיים: אפילו תורה – אפי' שכר
 לימוד אין לו: ואיבעית אימא – כדמעיקרא
 אין לו אלא תורה ודקאמרת האי נמי פשיטא
 לא כריכא כו': אית ליה אגרא – דעשיה:
 וגמר הלכה – יודע הלכה שאין דומה לדין
 הצא לפניו כל כך ומדמי מילתא למילתא ולא
 משאיל לרביה והיינו תוקע סמוך ונשען על
 ההלכה שהוא יודע: גבורים – דיינים:
 שלשלמה – שהשלוס שלו: מטתו – בית
 המקדש ששם לשכת הגזית:

וא"ר אבהו – במסכת קידושין: אחיא רדיפה
 רדיפה – תשלוס שכר גדול להבאת שלום
 שאוכל פירותיהו בעולם הזה והקין קיימת לו
 לעולם הצא כגמילות חסדים לכתוב צהו
 ימלא חיים לדהא בעולם הצא וכבוד בעולם
 הזה: כאילו בנה צמה – בשעת איסור הצמות
 לחוטא הוא לכתוב (דברים כג) וכי תחדל
 לנדור וגו' הא לא תחדל יהיה כך חטא:
 כאילו הקריב קרבן – שעבר עליו שתי
 עבירות אלא יך אלל חכם ויתירנו כדי שלא
 יהא רגיל בכך: צד מחא – לא יקבל פקדון
 מבן עירו: דבייתה כי בייתה דמי – שרגיל
 אכלו ויטול את שלו ויחזור ויתבענו: שלליון –
 שם מקום שמיחין הלוה ותופסין הערב
 ליפגא אחרינא שלליון קוראין שם הערבון על
 שם נוטריקון שלוף דוז שולף עצמו מן הלוה
 ותוקע עצמו על הערב: דוז – לשון תיקוע
 כדאמר דלה שלפה (שבת דף נ:ו) רע ירוע –
 רעה אחר רעה: כי ערב זר – המערב זרים
 גרים בישראל והנכנס בערבון נמי משמע:

זוהר – וארא דף כ"ט ע"א

ר' חייא קם ליליא חד למלעי באורייתא, והוה עמיה ר' יוסי זוטא, דהוה
 רביא. פתח ר' חייא ואמר, (קהלת ט) לך אכול בשמחה לחמך ושיתה בלב טוב
 ייגד פי כבוד רצה האלהים את מעשיך. מאי קא חמא שלמה דאמר האי
 קרא:

אלא שלמה כל מלוי בחכמה הוה, והאי דאמר לך אכול בשמחה לחמך,
 בשעתא דבר נש אזיל באורחוי דקודשא בריה הוא, קודשא בריה הוא מקרב
 ליה לגביה, ויהיב ליה שלוח ונניחא, כדן נהמא וחמרא דאכיל ושתי,
 בחדוה דלבא, בגין דקודשא בריה הוא אתרעי בעובדוי:

אמר ליה ההוא רביא, אי הכי, הא אמרת דכל מלוי דשלמה בחכמתא הוה,
 אן הוא חכמתא קא. אמר ליה ברי תבשל בשולך, ותחמי האי קרא. אמר
 ליה עד לא בשילנא ידענא. אמר ליה מנא לן:

אמר ליה קלא חד שמענא מאבא, דהוה אמר בהאי קרא, דשלמה קא אזוהר
 ליה לבר נש, לאעטרא לה לכנסת ישראל בשמחה, דאיהו סטרא דימינא,

חק לישראל – פרשת וארא יום ג'

וְאִיהוּ נְהַמָּא, דִּיתַעְטֵר בְּחֻדוּהָ. וּלְבַתָּר, יתַעְטֵר בְּחַמְרָא, דְּאִיהוּ שְׂמַאלָא, בְּגִין
 דִּתְשִׁתְּכַח בְּמַהִימְנוּתָא דְכָלָא, חֻדוּתָא שְׁלִימָתָא, בְּיַמִּינָא וּשְׂמַאלָא, וְכַד
 תְּהוּי בֵּין תְּרוּוּיָהּוּ בְּרִין כָּל בְּרַפְאן שְׂרָאן בְּעֵלְמָא. וְכָל דָּא, כַּד אֲתִרְעִי
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבְדֵיהוֹן דְּבְנֵי נְשָׂא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב כִּי כָבֵד רָצָה
 הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיךָ.

אָתָּא ר' חֲיִיא וּנְשָׁקִיָּה, אָמַר, חֲיִיךָ בְּרִי הָאִי מְלָה שְׂבַקְנָא בְּגִינְךָ, וְהִשְׁתָּא
 יְדַעְנָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִי לְאֶעְטָרָא לָךְ בְּאוֹרֵייתָא::

הלכה – הרמב"ם הלכות תשובה פרק ד'

(ב) ומהן חמשה דברים הנועלים דרכי התשובה בפני עושיהן ואלו הן (א) הפורש מן
 העבור לפי שבזמן שיעשו תשובה לא יהיה עמהן ואינו זוכה עמהן בזכות שעושים (ב)
 והחולק על דברי חכמים לפי שמחלוקתו גורמת לו לפרוש מהן ואינו יודע דרכי
 התשובה (ג) והמלעיג על המצות שכיון שנתבזו בעיניו אינו רודף אחריהן ולא עושן ואם
 לא יעשה במה יזכה (ד) והמבזה רבותיו שדבר זה גורם לו לדחפו ולטרדו כגחזי ובזמן
 שנטרד לא ימצא מלמד ומורה לו דרך האמת (ה) והשונא את התוכחות שהרי לא הניח
 לו דרך תשובה שהתוכחה גורמת לתשובה שבזמן שמודיעין לו לאדם חטאיו ומכלימין
 אותו חוזר בתשובה.

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה
 בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל